

KIKKERT-OLSENS MINNE

Utstillingen «Folkeobservatoriet» er en vandring gjennom historie, teknikk og poesi, fra Holmenkollen til Teknisk Museum.

Ringer det en bijule når du hører navnet Kikkert-Olsen? Og, visste du at Oslo, eller rettere sagt Kristiansund, hadde verdens første skatte folkeobservatorium, der byens borgere mot en liten betaling kunne stige inn og studere sjetternablienden gjennom Nord-Europas største teleskop? Det sto ferdig på Abolnangen i Slettestrøket i 1885, og både teleguide og brett av bondesønn, vitenskapsmann og Holberg Gran Olsen fra Vaksdal ved Haugeund – Kikkert-Olsen på folkemannet. Blant nye anner grublet han fram flere stjernebriketter, og installerte til slutt en 7,5 meter lang verjonn med et 370 millimeter objektiv, til observatoriet på Abolnangen, til forlystelse og opplysning for byens folk.

OBSEVATORIET på Abolnangen er for en del av oss et lite kjent sted. Det ble reist i 1897, og står fortsatt på sin plass. Det er et kikkert-innsett i et nytt observatorierbygg ved Holmenkollen restaurant i 1912. Observatoriet står den dag i dag – vel å merke uten kikkert, men med en elegant korbekledd kuppel ruvende over den vide utsikten over byen og fjorden under. Kikkerten ble demontert og lagt i kasser etter at Kikkert-Olsen døde i 1921, og har vært lagret i Teknisk Museums tilde lokaliteter i Oslo. Heldigvis!

Til din turen gjennom Teknisk Museum i Oslo, er det mange som har gått på de ulike dippestråtene, tunge dampstrømmer og klare veranbraker se de små sørgelige rensene etter Olsens kikkert. Dem ligger demontert og dehis under hvite låner i forvorne utstillingsgalleri, som del av utstillingen «Folkeobservatoriet». Utstillingen viser både i Holmenkollen, med et knapt tiusenlisterstusener som spinner fritt omkring himmelgenner, kuppelbygg, teknologi og ideer om fotoseppilyvning.

RESULTATET er både poetisk og informasjonssatt, visuelt inviterende, ettertenksom, takvis tungt, men hele veien rikt på ravelvokende anekdoter, fra Kikkert-Olsens liv og virke til alternativ arkitektur i syrritalens California.

Observatorierbygget i Holmenkollen ble for noen år siden gjort om til kommunal kunstnerbolig, og har siden da blitt disponert av kunstneren Martin Engb. Han har det med å gravde ut, gjenstanset og montere ut nye utstillinger, omgitt med kunstneriske objekter og historien om Kikkert-Olsen på seg derfor nærmest som selv selv som et utgangspunkt for kunstnerisk boarbeid.

Engb er ikke selv kunstner her, men har tatt rollen som kurator og initiativtaker i

«FOR NOEN ER VEL DETTE MEST Å REGNE SOM MENINGSLØS SLØSING MED ARBEID, FOR ANDRE BERØRER DET SELVE LIVETS MENING.»

samarbeid med amerikanske Jordan Ross og Kikkert-Olsen? Og, visste du at en del av utstillingen er en vandring gjennom historie, teknikk og poesi, fra Holmenkollen til Teknisk Museum.

«Folkeobservatoriet» ligger ut en mengde slike tråder som legger til retus for et større bilikk på historie og samtid, sosiale og fysiske rom, jorden og verdensrommet. Skal man nå det som er helt i de mange sammenhengene har det borte å komme seg hjem og google, men utstillingen stopper heldigvis ikke der. Blandingen av det intrikate og vakkert umiddelbare gjør «Folkeobservatoriet» til en gjenstand for gjennomtenkt og detaljert, og et utgangspunkt for en vandring gjennom historien og poesi, fra Holmenkollen til Teknisk Museum.

FOR MAN setter kusen mot Kjelsås, turnerer man de tre små utstillingene i observatorierbygget, der man blant annet får med seg Bjørn Bjarres Soleris-bronseklokker- og teppeser, Magdalens og Michael Primlenses keramikk, og ikke minst Turje Elkanger Gullaksens tom fyt av fabelulter og omkrønte knytt.

Utstillingen er et utgangspunkt, som legges til flere andre utstillinger i bygget. Det er ikke tilfeldig at det er mange plukker opp uttrykket om den blakk hule of Calcutta. Det viser til ting som uforklarlig forsvinner, med referanse i et fengsel for britiske fanger i nevnte by på 1700-tallet man visstnok ikke slapp levende ut fra. Va utstillinger, malerier og akulpturer dveler Gullaksens litteratur og akademisk og minnesker – blant annet ser man en ensidig stak uspart broene (lokker) og en annen stak uspart broene (lokker) og en tredje stak uspart broene (lokker) på et fyll på gøtt, som skaper fornuftig og delfull og effektiv illusjon av et svart hull, med hendelseshorisont og det hele.

PÅ TEKNISK Museum er rensene av Olsens kikkert omgitt av dramatisk punkt-bytelse skulpturer av blant andre Setrin Erbjord og Ana Metro Høi, og en flomende projeksjon av den amerikanske eksperimenterende filmskaperen Jennifer West. Og til slutt, utstillingens kanskje mest spennende utstilling er Lars Monrad Vagge – så poetisk drømmende og samtidig overvilling vill i både idé og utforming at man må bli stende i glede og undring. Monrad Vagge har konstruert en katapult, som en enorm skyng av tommer og tauverk, som så benyttes til å kaste tidkuler ut over et fjeslyvann. Kammeret følger likduler ut over over vannet i flere faser, til den til slutt stopper opp og blir frosset på en kveldsvakker himmel, som et nytt himmeltegn.

For noen er vel dette mest å regne som manglendes sløsing med arbeid. For andre berører det selve livets mening. For om man ikke kan fange verdensansett i en selv-lagd kikkert, hva er vel da bedre enn å kikke på seg selv? Utstillingen står til 25. september. Observatoriet er åpent, fredager og søndager.

KLENODIE: Olsens kikkert er i oblit for-fattning og oppbevart i biter på lager på Teknisk Museum. Delene er hentet fram i anledning utstillingen «Folkeobservatoriet». FOTO: ARVE RØD

KUPLER OG KLOKKER: Utstillingen «Folkeobservatoriet» viser også og informasjonelle kunstnere som lunderer åpent omkring ideer om fysiske og sosiale rom, jord og bevegelse. Paolo Soleris ernt bronseklokker-klenger i trærne i tårnet Kikkert-Olsens gamle observatorium i Holmenkollen. FOTO: ARVE RØD

ARKITEKTUR MIKAEL GODO

Mikael Godø skriver om arkitektur og byutvikling i Dagbladet og Arkitektnyt. Her er også forfatter og har skrevet to romaner og en fiktiv bok om firm for ungdom.

KUNST ARVE RØD

Arve Rød er skribent og kritiker, utdanner i Sjørens kunstakademi og har skrevet to romaner og en fiktiv bok om firm for ungdom. Publikasjonene siden 2000.

WHISKED AWAY FROM VISKED AWAY FRA

FOTO: KATALOG

1 WEINER I BYEN KONSEPTKLASSIKER

Lawrence Weiner er en av den amerikanske konseptkunstens mest sentrale skikkelser. Nå er det Oslo og Galleri Oth Contemporary til 8. oktober.

FOTO: STANFORD

2 GIMMICK FRA STANFORD

Den årlige forelesningen i regi av ForArt er et høydepunkt for alle med interesse for kunst og teori. Denne gangen er det Slørne Ngal fra Stanford-universitetet som kommer på besøk, for å snakke om kunstverk som objekter og papirer som objekter. Litteraturhuset, 9. september.

3 ROMSTREIFERE ROAMINGFOLKET

Unge Kunstnere Samfund ser det som viktig å være ute i verden på reiseføtt. Nå er de hjemme igjen, og klare for å vise hva de har sett og gjort underveis. Utstillingen «Roaming» vises i UKS' lokaler i tillegg til tre ulike steder i Oslo, fra 16. september.

EVENTYRLIG VILL: Lars Monrad Vagge har bygd en katapult på fjellet, for å skynde sin egen stjerne mot himmelen. Støttdale fra filmen «Sølsjøng». FOTO: ARVE RØD

EVENT HORIZON: Turje Elkanger Gullaksens vesle skulptur «Tomorrow Is Yesterday» er like virkningstil som den er enkel. FOTO: ARVE RØD